LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

ĮSAKYMAS
DĖL LIETUVOS MEDICINOS NORMOS MN 159:2016 „SKUBIOSIOS MEDICINOS GYDYTOJAS. TEISĖS, PAREIGOS, KOMPETENCIJA IR ATSAKOMYBĖ“ PATVIRTINIMO

2016 m. rugpjūčio 26 d. Nr. V-1031
Vilnius

Vykdydamas Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymą:

1. T v i r t i n u Lietuvos medicinos normą MN 159:2016 „Skubiosios medicinos gydytojas. Teisės, pareigos, kompetencija ir atsakomybė“ (pridedama).

2. P a v e d u įsakymo vykdymą kontroliuoti viceministrui pagal veiklos sritį.

Krašto apsaugos ministras,
pavaduojantis sveikatos apsaugos ministrą Juozas Olekas

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos sveikatos
apsaugos ministro
2016 m. rugpjūčio 26 d.
įsakymu Nr. V-1031

LIETUVOS MEDICINOS NORMA MN 159:2016

SKUBIOSIOS MEDICINOS GYDYTOJAS. TEISĖS, PAREIGOS, KOMPETENCIJA IR ATSAKOMYBĖ

I SKYRIUS
TAIKYMO SRITIS

1. Ši Lietuvos medicinos norma nustato skubiosios medicinos gydytojo veiklos sritis, teises, pareigas, kompetenciją ir atsakomybę.

2. Ši Lietuvos medicinos norma privaloma visiems skubiosios medicinos gydytojams, dirbantiems Lietuvos Respublikoje, jų darbdaviams, taip pat institucijoms, rengiančioms šiuos specialistus, tobulinančioms jų profesinę kvalifikaciją bei prižiūrinčioms jų veiklą.

II SKYRIUS
NUORODOS

3. Rengiant šią Lietuvos medicinos normą vadovautasi šiais Lietuvos Respublikos teisės aktais:

3.1. Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymu;

3.2. Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymu;

3.3. Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymu;

3.4. Lietuvos Respublikos medicinos praktikos įstatymu;

3.5. Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymu;

3.6. Lietuvos Respublikos žmogaus mirties nustatymo ir kritinių būklių įstatymu;

3.7. Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymu;

3.8. Lietuvos Respublikos biomedicininių tyrimų etikos įstatymu;

3.9. Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymu;

3.10. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. spalio 31 d. nutarimu Nr. 1359 „Dėl gydytojų rengimo“;

3.11. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. lapkričio 9 d. įsakymu Nr. 634 „Dėl Bendrųjų reikalavimų medicinos normoms rengti patvirtinimo“;

3.12. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. sausio 28 d. įsakymu Nr. 58 „Dėl Sveikatos priežiūros specialistų profesinės kompetencijos patikrinimo tvarkos“;

3.13. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. kovo 18 d. įsakymu Nr. 132 „Dėl Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų profesinės kvalifikacijos tobulinimo ir jo finansavimo tvarkos“;

3.14. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. sausio 6 d. įsakymu Nr. V-1 „Dėl Numerio sveikatos specialisto spaudui suteikimo ir panaikinimo taisyklių patvirtinimo“;

3.15. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. balandžio 8 d. įsakymu Nr. V-208 „Dėl Būtinosios medicinos pagalbos ir būtinosios medicinos pagalbos paslaugų teikimo tvarkos bei masto patvirtinimo“;

3.16. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. gegužės 14 d. įsakymu Nr. V-364 „Dėl licencijuojamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų sąrašų patvirtinimo“;

3.17. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. gegužės 27 d. įsakymu Nr. V-396 „Dėl Medicinos praktikos licencijavimo taisyklių patvirtinimo“;

3.18. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. V-469 „Dėl Medicinos praktikos profesinių kvalifikacijų rūšių sąrašo“;

3.19. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. sausio 16 d. įsakymu Nr. V-39 „Dėl Skubios konsultacinės sveikatos priežiūros pagalbos organizavimo ir apmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

3.20. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. sausio 19 d. įsakymu Nr. V-18 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 4:2009 „Medicinos prietaisų saugos techninis reglamentas“ ir Lietuvos medicinos normos MN 100:2009 „Aktyviųjų implantuojamųjų medicinos prietaisų saugos techninis reglamentas“ patvirtinimo“;

3.21. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. gegužės 3 d. įsakymu Nr. V-383 „Dėl Medicinos priemonių (prietaisų) naudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

III SKYRIUS
TERMINAI IR JŲ APIBRĖŽTYS

4. Šioje Lietuvos medicinos normoje vartojami terminai ir jų apibrėžtys:

4.1. **Skubioji medicina** – medicinos sritis, skirta visų amžiaus grupių pacientų ūmių klinikinių būklių ir sužalojimų prevencijai, diagnostikai ir gydymui.

4.2. **Skubiosios medicinos gydytojas** – medicinos gydytojas, teisės aktų nustatyta tvarka įgijęs skubiosios medicinos gydytojo profesinę kvalifikaciją.

4.3. **Skubiosios medicinos gydytojo praktika** – teisės aktų reglamentuota skubiosios medicinos gydytojo pagal įgytą profesinę kvalifikaciją atliekama asmens sveikatos priežiūra, apimanti pacientų ūmių klinikinių būklių ir sužalojimų diagnostiką, gydymą, rizikos veiksnių nustatymą ir profilaktiką.

4.4. Kitos šioje Lietuvos medicinos normoje vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos šios Lietuvos medicinos normos 3 punkte nurodytuose teisės aktuose.

IV SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

5. Skubiosios medicinos gydytojo profesinė kvalifikacija įgyjama baigus medicinos studijas ir skubiosios medicinos rezidentūrą. Užsienyje įgyta skubiosios medicinos gydytojo profesinė kvalifikacija pripažįstama Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

6. Teisę verstis skubiosios medicinos gydytojo praktika Lietuvos Respublikoje turi asmuo, Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka įgijęs skubiosios medicinos gydytojo profesinę

kvalifikaciją ir turintis galiojančią medicinos praktikos licenciją verstis medicinos praktika pagal skubiosios medicinos gydytojo profesinę kvalifikaciją.

7. Skubiosios medicinos gydytojas verstis skubiosios medicinos gydytojo praktika Lietuvos Respublikoje gali asmens sveikatos priežiūros įstaigose (toliau – ASPĮ), turinčiose licenciją teikti stacionarines asmens sveikatos priežiūros paslaugas, ir ASPĮ, turinčiose licenciją teikti greitosios medicinos pagalbos paslaugas.

8. Skubiosios medicinos gydytojas pagalbą teikia visų amžiaus grupių pacientams.

9. Skubiosios medicinos gydytojas dirba savarankiškai, bendradarbiaudamas su kitais asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros specialistais.

10. Skubiosios medicinos gydytojas savo darbe vadovaujasi Lietuvos Respublikos įstatymais, šia Lietuvos medicinos norma, įstaigos, kurioje dirba, įstatais, vidaus tvarkos taisyklėmis, pareigybės aprašymais ir kitais teisės aktais.

V SKYRIUS
TEISĖS

11. Skubiosios medicinos gydytojas turi teisę:

11.1. verstis skubiosios medicinos gydytojo praktika šios Lietuvos medicinos normos ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka;

11.2. išrašyti receptus Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

11.3. išduoti asmens sveikatos pažymėjimus (pažymas), nedarbingumo pažymėjimus, mirties liudijimus Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

11.4. konsultuoti pacientus ir kitų medicinos sričių specialistus skubiosios medicinos klausimais Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

11.5. bendradarbiauti su kitais gydytojais specialistais ir atsižvelgti į jų rekomendacijas gydydamas savo pacientus;

11.6. atsisakyti teikti asmens sveikatos priežiūros paslaugas, jei tai gali sukelti realų pavojų paciento ar gydytojo gyvybei;

11.7. nustatyti žmogaus mirties faktą Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

11.8. gauti darbui būtiną informaciją apie jo gydomus ir konsultuojamus ligonius, priemones, įrangą, vaistus Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

11.9. teikti siūlymus sveikatos priežiūros įstaigų administracijai, darbdaviams dėl darbo sąlygų gerinimo, pacientų tyrimo, gydymo ir profilaktikos gerinimo;

11.10. dalyvauti mokslinėje tiriamojoje ir pedagoginėje veikloje, taip pat kuriant ir diegiant naujas medicinos ir informacines technologijas ir diegti į praktiką Lietuvos Respublikoje įteisintus naujus tyrimo ir gydymo metodus;

11.11. teisės aktų nustatyta tvarka panaudoti naujas, moksliškai pagrįstas, bet dar nustatyta tvarka neaprobuotas ligų profilaktikos, diagnostikos ir gydymo priemones bei teisės aktų nustatytais atvejais naudoti teisės aktų reikalavimų neatitinkančias medicinos priemones (prietaisus);

11.12. tobulinti profesinę kvalifikaciją Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

11.13. būti Lietuvos ir (ar) užsienio skubiosios medicinos gydytojus vienijančių organizacijų, asociacijų nariu, dalyvauti jų veikloje;

11.14. turėti kitų teisių, kurias nustato Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai.

VI SKYRIUS
PAREIGOS

12. Skubiosios medicinos gydytojas privalo:

12.1. teikti būtinąją medicinos pagalbą;

12.2. turėti medicinos gydytojo spaudą, kurio numeris suteiktas Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

12.3. savarankiškai diagnozuoti ligas, gydyti bei rekomenduoti profilaktikos priemones pagal šios medicinos normos apibrėžtą kompetenciją, užtikrinti teikiamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybę;

12.4. taikyti Lietuvos Respublikoje įteisintus tyrimo, diagnostikos ir gydymo metodus, išskyrus kituose teisės aktuose nustatytas išimtis;

12.5. naudoti teisės aktų reikalavimus atitinkančias medicinos priemones (prietaisus), išskyrus kituose teisės aktuose nustatytas išimtis, užtikrinti, kad medicinos priemonės (prietaisai) būtų naudojamos teisės aktų nustatyta tvarka vadovaujantis gamintojo su medicinos priemonėmis (prietaisais) pateikiama informacija, išskyrus atvejus, kai taikomos moksliškai pagrįstos, bet dar nustatyta tvarka neaprobuotos metodikos;

12.6. propaguoti sveiką gyvenseną, ligų profilaktikos ir sveikatos tausojimo bei ugdymo priemones;

12.7. nepriskirtais jo kompetencijai atvejais siųsti pacientą konsultuotis ir gydytis pas atitinkamos srities specialistą;

12.8. laikytis gydytojo profesinės etikos principų, ginti pacientų teises ir jų nepažeisti;

12.9. tobulinti profesinę kvalifikaciją Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

12.10. tvarkyti medicinos dokumentus Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

12.11. paaiškinti skubiosios medicinos gydytojo praktikos aplinkybes valstybės institucijų, kontroliuojančių sveikatos priežiūros veiklą, bei teisėsaugos institucijų prašymu;

12.12. Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka teikti statistikos ir kitus privalomuosius atskaitomybės duomenis;

12.13. informuoti teisėsaugos institucijas apie visus atvejus, kai į sveikatos priežiūros įstaigą kreipiasi arba pristatomas asmuo, kurio gyvybei kelia pavojų padaryti kūno sužalojimai, taip pat asmuo, kurio gyvybei pavojus negresia, tačiau jam padarytos durtinės, pjautinės, šautinės ar dėl sprogimo atsiradusios žaizdos arba kitokio pobūdžio kūno sužalojimai, kurie gali būti susiję su nusikaltimu;

12.14. vykdyti kitas Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytas pareigas.

VII SKYRIUS
KOMPETENCIJA

13. Skubiosios medicinos gydytojo profesinę kompetenciją sudaro žinios, išmanymas, gebėjimai ir įgūdžiai, kuriuos jis įgyja baigęs skubiosios medicinos gydytojo profesinę kvalifikaciją suteikiančias studijas, nuolat tobulindamas profesinę kvalifikaciją ir domėdamasis nuolatine mokslo ir praktikos pažanga.

14. Skubiosios medicinos gydytojas turi žinoti:

14.1. sveikatos apsaugos ir socialinės medicinos organizavimo pagrindus;

14.2. darbo su dokumentais ir raštvedybos pagrindus;

14.3. medicinos statistikos pagrindus;

14.4. sveikatos draudimo principus ir rūšis;

14.5. naudojimosi informacinėmis duomenų bazėmis pagrindus;

14.6. žmogaus anatomiją, fiziologiją, patofiziologiją, ūmių būklių, reikalaujančių būtinosios pagalbos, etiologiją, patogenezę, simptomatiką, simptomų ir sindromų diagnostiką, konservatyvųjį gydymą, intervencinio ir operacinio gydymo principus bei indikacijas, kontraindikacijas, ligų profilaktiką, vaistų klinikinę farmakologiją;

14.7. žmogaus psichologijos ypatumus, psichikos sutrikimus, sveiko ir sergančio žmogaus bei jo artimųjų psichologiją.

15. Skubiosios medicinos gydytojas turi išmanyti šiuos specialiuosius skubiosios medicinos aspektus:

15.1. analgeziją ir sedaciją: skausmo plitimą (anatomiją, fiziologiją, farmakologiją), skausmo vertinimą, raminamųjų ir skausmą malšinančių vaistų farmakologiją, skausmo psichologinius ir socialinius aspektus visų amžiaus grupių pacientams;

15.2. gamtinių jėgų poveikį: elektros (elektros ir žaibo traumas), floros ir faunos (trauminį poveikį, įkandimus ir įgėlimus), sveikatos problemas, susijusias su dideliu aukščiu, branduolinę, biologinę, cheminę ir radiologę taršą (dekontaminaciją, specifinius aspektus), temperatūrą (šilumos ir šalčio sukeltas skubias būkles), su vandeniu susijusias skubias būkles (skendimą, disbarizmą ir nardymo sukeltas ligas, jūros faunos sukeltas traumas);

15.3. ikistacionarinę pagalbą: greitosios medicinos pagalbos paslaugų organizavimą, medicinos transportą, paramedikų mokymą ir funkcijas, įvykio vietos saugą, bendradarbiavimą su kitomis pagalbos tarnybomis;

15.4. ekstremaliųjų situacijų mediciną: pasirengimo teikti skubiąją medicinos pagalbą ekstremaliųjų situacijų ir didelių nelaimių atvejais planavimą, ekstremalių situacijų valdymą ir kontrolę, pagalbos teikimo ypatumus ekstremalių situacijų atveju (pagalbos pirmumo nustatymą, diagnostiką ir gydymą, transportavimą, biologinio, cheminio ar branduolinio terorizmo atvejus);

15.5. teismo medicinos klausimus: pagrindinius teisės aktus šalyje, įrodymų atpažinimą ir išsaugojimą, sveikatos dokumentų tvarkymą (įskaitant teismo ir klinikinę fotografiją, biologinių mėginių paėmimą, balistiką), pranešimo kitoms institucijoms, nustačius smurtą prieš vaikus ar jų nepriežiūrą, smurtą prieš vyresnius žmonės, seksualinę prievartą, tvarką;

15.6. paciento priežiūros ypatybes priėmimo-skubiosios pagalbos skyriuje: specialiųjų poreikių pacientų priežiūrą;

15.7. prievartą prieš senyvus žmones, prievartą prieš vaikus ir jų nepriežiūrą, smurtą artimoje aplinkoje, seksualinę prievartą, smurto valdymą ir prevenciją priėmimo-skubiosios pagalbos skyriuje;

15.8. senyvo amžiaus pacientų diagnostikos, gydymo ir priežiūros ypatumus: atipines ligų formas, kliedesį, demenciją, kritimus, nejudrumą, traumas, gretutines ligas, vaistų farmakokinetiką ir farmakodinamiką;

15.9. toksikologiją: bendruosius toksikologijos principus ir apsinuodijusių pacientų priežiūrą, vaistų sąveikos principus, specifinį apsinuodijimą vaistais, cheminėmis medžiagomis, augalais ir grybais, piktnaudžiavimą alkoholiu ir apsinuodijimą alkoholiu, piktnaudžiavimą narkotikais;

15.10. traumų prevenciją ir sveikatinimo veiklą: duomenų, susijusių su prevencija ir sveikatos stiprinimu, rinkimą ir interpretavimą, avarijų ir ekstremalių situacijų epidemiologiją, rekomendacijų formulavimą.

16. Skubiosios medicinos gydytojas turi mokėti diagnozuoti ir gydyti šias ligas ir būkles, o esant reikalui pacientus dėl šių ligų ir būklių siųsti pas atitinkamos profesinės kvalifikacijos gydytojus specialistus:

16.1. ūmines būkles akušerijoje ir ginekologijoje: mastitą, uždegimines mažojo dubens ligas, vulvovaginitą, placentos atšoką, preeklampsiją, eklampsiją, negimdinį nėštumą, gimdymą, HELLP sindromą (t. y. hemolizę, padidėjusį kepenų fermentų kiekį, trombocitopeniją) nėštumo metu, nėščiųjų pykinimą, placentos pirmeigą, pogimdyminį kraujavimą, kiaušidžių užsisukimą, navikus, kraujavimą iš makšties;

16.2. ūmines ausų, nosies, gerklės, burnos ir kaklo ligų būkles: kraujavimą, auglių komplikacijas, kvėpavimo takų obstrukciją, svetimkūnius, angioedemą, epiglotitą, laringitą, paratonzilinį abcesą, traumas;

16.3. ūmines būkles dermatologijoje: uždegimines ir infekcines odos ligas, sisteminių ligų pasireiškimą odoje;

16.4. ūmines būkles endokrinologijoje: įgimtų metabolizmo ligų ūminį pasireiškimą, antinksčių nepakankamumą, gliukozės metabolizmo sutrikimus (hiperosmoliarines hiperglikemines būkles, hipoglikemiją, ketoacidozę), skydliaukės ligas (hipertiroidizmą, hipotiroidizmą, miksedeminę komą, tireotoksinę komą);

16.5. gastroenterologines ligas: Hiršprungo ligą, Mekelio divertikulą, piliorinę stenozę, apendicitą, cholecistitą, cholangitą, divertikulitą, uždegiminių žarnyno ligų komplikacijas ir paūmėjimą, gastritą, gastroenteritą, gastroezofaginiorefliukso ligą, hepatitą, pankreatitą, opaligę, peritonitą, kepenų ligas, kepenų nepakankamumą, svetimkūnius, išvaržos strigimą, žarnų obstrukciją, auglius, išeminį kolitą, kraujavimą iš viršutinio ir apatinio virškinamojo trakto, mezenterinę išemiją, procedūrų gastroenterologijoje komplikacijas;

16.6. ūmines būkles hematologijoje ir onkologijoje: anemijas, limfomas ir leukemijų komplikacijas, hemofiliją, *von Willenbrando* ligą, įgimtą hemolizinę anemiją, pjautuvinę anemiją, febrilinę neutropeniją, infekciją esant imunodeficitui, įgimtus kraujavimo sindromus (krešėjimo faktoriaus stoką, diseminuotos intravazalinės koaguliacijos (DIK) sindromą), vaistų (antikoaguliantų, antiagregantų, fibrinolitikų) sukeltą kraujavimą, idiopatinę trombocipteninę purpurą, trombozinę trombocitopeninę purpurą, kraujo komponentų transfuzines reakcijas;

16.7. ūmines būkles imunologijoje: alergijas ir anafilaksines reakcijas, vaskulitų komplikacijas;

16.8. ūmines infekcinių ligų būkles ir sepsį: dažniausias virusines ir bakterines infekcijas, maistu ir vandeniu perduodamas infekcijas, žmogaus imunodeficito virusą (ŽIV) ir įgyto imunodeficito sindromą (AIDS), dažniausias tropines ligas, parazitozes, pasiutligę, sepsį ir septinį šoką, lytiškai plintančias ligas, streptokokinio toksinio šoko sindromą, stabligę;

16.9. ūmines būkles dermatovenerologijoje, nefrologijoje ir urologijoje: epididimitą-orchitą, glomerulonefritą, pielonefritą, prostatitą, lytiškai plintančias ligas, šlapimo takų infekcijas, ūminį inkstų nepakankamumą, nefrozinį sindromą, inkstų akmenligę, uremiją, šlapimo susilaikymą, sėklidžių apsisukimą, navikus, ūmines dializuojamų pacientų būkles, pacientų, kuriems transplantuoti inkstai, ūmines būkles, urologinių procedūrų komplikacijas, hemolizinį ureminį sindromą;

16.10. ūmines būkles neurologijoje: smegenų abscesą, encefalitą, febrilinius traukulius, *Guillain-Barre* sindromą, meningitą, periferinio veido paralyžių (*Bello* paralyžių), temporalinį arteritą, centrinės nervų sistemos įtaisų komplikacijas, stuburo smegenų sindromus, periferinių nervų traumas ir kompresinius sindromus, trauminius smegenų sužalojimus, pirminių ir metastazinių navikų, miego arterijos disekcijos, insulto, subarachnoidinio kraujavimo, subdūrines

ir ekstradūrines hematomas, praeinantį smegenų išemijos priepuolį, venų sinusų trombozę, lėtinių neurologinių būklių ūmines komplikacijas (miastenijos krizę, išsėtinę sklerozę), ūminę periferinę neuropatiją, traukulius ir epilepsines būkles;

16.11. ūmines būkles oftalmologijoje: konjunktyvitą, dakriocistitą, endoftalmitą, iritą, ragenos uždegimą, periorbitalinį celiulitą, uveitą, svetimkūnį akyje, akies traumas, tinklainės arterijų ir venų okliuzijas, stiklakūnio kraujosrūvas, ūmaus glaukomos priepuolį, tinklainės atšokimą;

16.12. ūmines būkles psichiatrijoje: afektinius sutrikimus, sumišimo ir sąmonės sutrikimą, intelekto sutrikimą, atminties sutrikimą, suvokimo sutrikimą, psichomotorinį sutrikimą, mąstymo sutrikimą, ūmines psichozes, anoreksijos ir bulimijos komplikacijas, nerimo ir panikos priepuolius, konversinius sutrikimus, sąmoningą savęs žalojimą ir bandymą nusižudyti, depresiją, asmenybės sutrikimus, piktnaudžiavimą žalingomis medžiagomis, narkotikais ir alkoholiu;

16.13. ūmines būkles pulmonologijoje: cistinę fibrozę, astmą, bronchitą, bronchiolitą, pneumoniją, empiemą, lėtinės obstrukcinės plaučių ligos paūmėjimą, plaučių abscesą, pleuritą ir skystį pleuros ertmėje, plaučių fibrozę, tuberkuliozę, svetimkūnį kvėpavimo takuose, kraują pleuros ertmėje, hidrotoraksą, įtampos pneumotoraksą, spontaninį pneumotoraksą, pneumomediastinumą, dažniausių ir ūminių plaučių ir metastazinių plaučių navikų komplikacijas, plaučių embolijas, plaučių traumas, atelektazę, ūmaus respiracinio distreso sindromą;

16.14 ūmines raumenų ir kaulų sistemos būkles: klubo dislokaciją, trapių kaulų sindromą (osteogenesis imperfecta), artritą, bursitą, celiulitą, sisteminių reumatinių ligų komplikacijas, nekrotizuojantį fascijitą, osteomielitą, reumatinę polimialgiją, minkštųjų audinių infekcijas, osteoporozės ir kitų sisteminių ligų komplikacijas, nugaros ligas, dažniausius lūžimus ir dislokacijas, kompartmento sindromą, ūminio raumenų guolio ankštumo sindromą (crush sindromą), osteoartrozę, rabdomiolizę, minkštųjų audinių traumą, patologinius lūžius;

16.15. skysčių ir elektrolitų balanso sutrikimą: šarmų–rūgščių balanso sutrikimus, elektrolitų sutrikimus, skysčių balanso sutrikimus;

16.16. sužalojimus: nudegimus, bukas ir penetruojančias traumas, galvos ir kaklo traumas, veido ir žandikaulių traumas, pilvo traumas, dubens traumas, stuburo traumas, galūnių traumas, politraumas, vaikų traumas, vyresnio amžiaus žmonių traumas, nėščiųjų traumas;

16.17. ūmines širdies ir kraujagyslių sistemų ligų būkles: aritmijas, įgimtas širdies ligas, širdies nepakankamumą, kardiomiopatijas, stazinį širdies nepakankamumą, ūminę plaučių edemą, širdies tamponadą, ūmines vožtuvų ligas, endokarditą, miokarditą, perikarditą, išemines širdies ligas: ūminį koronarinį sindromą, stabilią krūtinės anginą, širdies traumą, kraujagyslių ir trombembolines ligas: aortos disekaciją ir (ar) aneurizmos plyšimą, giliųjų venų trombozes, ūmines būkles, susijusias su hipertenzine liga, okliuzines arterijų ligas, tromboflebitą, plaučių emboliją, plautinę hipertenziją.

17. Skubiosios medicinos gydytojas turi mokėti diagnozuoti ir gydyti šiuos sindromus ir simptomus, o esant reikalui pacientus dėl šių sindromų ir simptomų siųsti pas atitinkamos profesinės kvalifikacijos gydytojus:

17.1. dusulį (kvėpavimo takų obstrukciją, bronchų alveolių obstrukciją, parenchimos ligas, plaučių šuntą, skystį pleuros ertmėje, atelektazę, pneumotoraksą, širdies nepakankamumo dekompensaciją, širdies tamponadą, plaučių emboliją, epiglotitą, krupą ir pseudokrupą, hipovolemiją, šoką, mažakraujystę, virškinamojo trakto išvaržas, vaskulitus, metabolinę acidozę, uremiją, miasteniją, Guillain-Barre sindromą, šoninę amiotrofinę sklerozę, konversijos sutrikimus, apsinuodijimą anglies monoksidu, apsinuodijimą cianidu, krūtinės traumą, plaučių sumušimą, trauminio pneumotoraksą, hemotoraksą);

17.2. galvos skausmą (migreną, klasterinį galvos skausmą, įtampos galvos skausmą, galvos smegenų hemoragiją, hipertenzinę encefalopatiją, išeminį insultą, smegenų navikus, temporalinį arteritą, vaskulitą, abscesus, dantų infekcijas, encefalitą, mastoiditą, meningitą, sinusitą, stuburo ligas, žandikaulio sąnarių sindromus, trišakio nervo neuralgiją, optinį neuritą, ūminę glaukomą, piktnaudžiavimą alkoholiu ir analgetikais, kalcio kanalų blokatorių, glutamato, nitratų, opioidinių analgetikų ir kofeino nutraukimą, galvos traumas);

17.3. geltą (cholangitą, kepenų nepakankamumą, kasos galvos naviką, pankreatitą, obstrukcinę cholestazę, lėtinio širdies nepakankamumo dekompensaciją, hemolizinę anemiją, trombocitopeninę purpurą, Gasero sindromą, diseminuotą intravaskulinę koaguliaciją (DIK), maliariją, leptospirozę, HELLP sindromą, narkotikų sukeltą hemolizinę anemiją, gyvatės nuodų poveikį);

17.4. karščiavimą ir endogeninį kūno temperatūros padidėjimą (sepsį ir septinį šoką, parazitozes, peršalimo ligas, endokarditą, miokarditą, faringitą, tonzilitą, abscesus, otitą, cholecistitą ir cholangitą, meningitą, encefalitą, Lajelio sindromą, *Stepheno-Johnsono* sindromą, tirotoksinę krizę, pankreatitą, uždegiminę žarnų ligą, dubens uždegiminę ligą, toksinio šoko sindromą, leukemijas ir limfomas, solidinius navikus, arteritus, artritus, sisteminę raudonąją vilkligę, sarkoidozę, osteomielitą, fascijitą ir celiulitą, smegenų hemoragiją, pielonefritą, prostatitą, toksikologines priežastis);

17.5. kraujavimus, sukeltus ne traumos:

17.5.1. kraujavimus iš ausies (otitą, navikus);

17.5.2. ginekologinius ir urologinius kraujavimus: menoragiją ir (ar) metroragiją (abortą, placentos plyšimą, navikus), hematuriją (pielitą, navikus, akmenligę);

17.5.3. kraujavimą iš kvėpavimo takų: atkosėjimą krauju (bronchektazinę ligą, pneumoniją, navikus, tuberkuliozę);

17.5.4. kraujavimą iš nosies;

17.5.5. kraujavimą iš virškinamojo trakto krauju ir meleną (ūminį gastritą, skrandžio ir dvylikapirštės žarnos opą, *Mallory Weisso* sindromą, stemplės varikozių kraujavimą, ūminį divertikulitą, hemorojų, uždegiminę žarnų ligą, navikus);

17.6. kojos skausmą (ūminę išemiją, arteritą, giliųjų venų trombozę, paviršinį tromboflebitą, polimiozitą, artritą, celiulitą, nekrozinį fascijitą, osteomielitą, skiatalgiją, išialgiją, periferinių nervų suspaudimą, traumas);

17.7. krūtinės skausmą (ūminius koronarinius sindromus, aortos atsisluoksniavimą, aritmiją, perikarditą, plaučių emboliją, pneumoniją, pneumomediastinumą, pneumotoraksą, pleuritą, gastroezofaginio refliukso ligą, stemplės plyšimą, stemplės spazmą, kostosternalinį sužalojimą, kostochondritą, tarpšonkaulinių raumenų skausmą, skausmą, plintantį iš krūtininės stuburo dalies, nerimą, panikos priepuolį, juostinę pūslelinę);

17.8. nugaros skausmą (lūžius, tarpslankstelinio disko deformacijas ir degeneracijas, raumenų, raiščių, sausgyslių patempimą, stuburo stenozę, artritą, artrozę, aortos aneurizmą, aortos atsisluoksniavimą, osteomielitą, discitą, pielonefritą, prostatitą, Pageto ligą, pankreatitą, cholecistitą, juostinę pūslelinę, endometriozę, dubens uždegimines ligas, pilvo arba stuburo navikus, subarachnoidines hemoragijas, inkstų abscesą, šlapimo takų akmenligę, traumas);

17.9. odos pažeidimus (egzemą, psoriazę, odos navikus, vaskulitus, dilgėlinę, Stivenso ir Džonsono sindromą, Lajelio sindromą, virusinę egzantemą, meningocokcemiją, juostinę pūslelinę, paprastąją pūslelinę, odos abscesus, onkologines ligas, idiopatinę trombocitopeninę purpurą, trombocitopeninę purpurą);

17.10. pakitusį elgesį ir sujaudinimą (ūminę psichozę, delyrą, depresiją, hipertenziją, vaskulitą, hipoglikemiją, hiperglikemiją, elektrolitų pusiausvyros sutrikimą, hipertermiją, hipoksemiją, smegenų tūrinius pakitimus, demenciją, hidrocefaliją, intrakranijinę hipertenziją, centrinės nervų sistemos (CNS) infekcijas, piktnaudžiavimą alkoholiu ir narkotikais, apsinuodijimus);

17.11. palpitaciją (bradiaritmijas, įskaitant sinusinę bradikardiją ir AV blokadas, ekstrasistoles, tachiaritmijas, įskaitant prieširdžių virpėjimą, sinusinę tachikardiją, supraventrikulinę tachikardiją, skilvelinę tachikardiją, tirotoksikozę, toksikologines priežastis);

17.12. rankos skausmą (aortos atsisluoksniavimą, giliųjų venų kilmės tromboemboliją, išeminę širdies ligą, periartritą, stuburo artrozę, traumą);

17.13. sąmonės sutrikimus (smegenų auglį, epilepsiją ir epilepsines būkles, meningitą, encefalitą, insultą, subarachnoidinį kraujavimą, subdūrinę ir ekstradūrinę hematomą, smegenų traumą, hipoperfuzinę būklę, šoką, elektrolitų disbalansą, hepatinę komą, hiperkapniją, hipotermiją, hipoksiją, hipoglikemiją ir (ar) hiperglikemiją, uremiją, eklampsiją, septinį šoką, konversinius sutrikimus, kvėpavimo nepakankamumą, apsinuodijimą alkoholiu, anglies monoksidu, apsinuodijimą vaistais ir kitomis medžiagomis);

17.14. sinkopę (aortos atsisluoksniavimą, širdies aritmijas, įskaitant bradi-tachi sindromą, Brugados sindromą, vaistų perdozavimą, ilgo QT sindromą, sinusinio mazgo silpnumo sindromą, polimorfinę skilvelinę tachikardiją, skilvelinę tachikardiją, kitų priežasčių hipoperfuziją, įskaitant išemiją, vožtuvų patologijas, kraujavimą, obstrukciją (aortos stenozę, plaučių emboliją), širdies tamponadą, ortostatinę hipotenziją, Adisono ligą, hipovolemiją, vėmimą, viduriavimą, autonominį nervų sistemos sutrikimą, epilepsiją, vazovagalinį refleksą, alkoholio ar narkotikų vartojimą);

17.15. širdies sustojimą (skilvelių virpėjimą, skilvelinę tachikardiją be pulso, nedefibriliuojamą širdies sustojimą ir jo priežastis: acidozę, hipoksiją, hipotermiją, hipokalemiją ir hiperkalemiją, hipokalcemiją, hipoglikemiją ir hiperglikemiją, hipovolemiją, įtampos pneumotoraksą, širdies tamponadą, miokardo infarktą, plaučių emboliją, apsinuodijimą);

17.16. šlapinimosi sutrikimus (dizuriją, oliguriją ir (ar) anuriją, poliuriją: ūminį inkstų funkcijos nepakankamumą, ūminį šlapimo susilaikymą, cistitą ir pielonefritą, prostatitą, širdies nepakankamumo dekompensaciją, cukrinį diabetą, necukrinį diabetą, hipovolemiją);

17.17. šoką (anafilaksinį, kardiogeninį, hipovoleminį, obstrukcinį, septinį, neurogeninį, kardiogeninį);

17.18. traukulius (generalizuotą epilepsiją, dalinę sudėtingą ar židininę epilepsiją, epilepsinę būklę, hipertenzinę encefalopatiją, apalpimą, širdies ritmo sutrikimus, migreną, metabolinius traukulius, eklampsiją, febrilinius traukulius vaikams, narkolepsiją, pseudo-traukulius, kvėpavimo sustojimą, toksikologines priežastis);

17.19. ūminius pilvo skausmus (apendicitą, cholecistitą, cholangitą, ūminį pankreatitą, išvaržas, divertikulitą, hepatitą, stemplės išvaržas, uždegiminę žarnų ligą, žarnyno obstrukciją, išeminį kolitą, mezenterinę išemiją, peptinę opą, peritonitą, vidaus organų plyšimą, ūminį miokardo infarktą, aortos atsisluoksniavimą, aortos aneurizmos plyšimą, juostinę pūslelinę, Adisono ligą, diabetinę ketoacidozę, kitą metabolinę acidozę, porfiriją, negimdinį nėštumą, dubens uždegiminę ligą, kiaušidžių cistos plyšimą, kiaušidžių apsisukimą, ūminę porfirinę krizę, šeiminį Vidužemio jūros karščiavimą, pjautuvinės anemijos krizę, skausmą, plintantį iš krūtininės–juosmeninės stuburo dalies, pielonefritą, šlapimo takų akmenligę, pneumoniją, pleuritą, apsinuodijimus, pilvo traumas);

17.20. kūdikio verkimo priežastį (*herpes* stomatitą, meningitą, osteomielitą, šlapimo takų infekciją, sėklidžių apsisukimą, traumas, dantų problemas, aritmijas, stazinį širdies

nepakankamumą, reakciją į pieną, reakciją į vaistus, refliuksą, imunizacijos ir alergines reakcijas, vabzdžių įkandimus, ragenos įbrėžimus, glaukomą, akies svetimkūnį, išvaržą, žarnų nepraeinamumą, žarnų užsisukimą);

17.21. galvos svaigimą (gerybinį pozicinį galvos svaigimą, Menjero ligą, otitą, vestibiulinį neuritą, virusinį labirintitą, aritmiją, hipotenziją, hipoglikemiją, anemiją, akustinę neuromą, akies obuolio ar smegenėlių pakitimus, išsėtinę sklerozę, temporalinę epilepsiją, nerimą, hipoksiją, alkoholizmą, narkotinių medžiagų poveikį);

17.22. vėmimą (apendicitą, cholecistitą, gastroparezę, skrandžio nepraeinamumą ir turinio susilaikymą, gastroenteritą, hepatitą, pankreatitą, prievarčio stenozę, plonosios žarnos obstrukciją, miokardo išemiją, vestibulinės funkcijos sutrikimus, diabetinę ketoacidozę, hiperkalcemiją, hipovolemiją, nėštumą, sepsį, meningitą, smegenų edemą ar kraujavimą į smegenis, hidrocefaliją, tūrinį smegenų pažeidimą, ūmų glaukomos priepuolį, valgymo sutrikimus, šlapimo takų akmenligę, uremiją);

17.23. viduriavimą (įgyto imunodeficito sindromą (AIDS), bakterinį enteritą, virusines, parazitines, maisto toksikoinfekcijas, toksinus, su narkotikais susijusias infekcijas, apsinuodijimus (įskaitant apsinuodijimą sunkiaisiais metalais, grybais, organiniais fosforo junginiais, žiurkių nuodais, jūros gėrybėmis), karcinoidą, diabetinę neuropatiją, divertikulitą, dempingo sindromą, išeminį kolitą, žarnų uždegiminę ligą, enteritą dėl radiacijos ar chemoterapijos, toksiškumą dėl citostatinio gydymo, alergiją maistui.

18. Skubiosios medicinos gydytojas geba atlikti šias procedūras:

18.1. analgezijos ir sedacijos procedūras: skausmo ir sedacijos lygio įvertinimą, gyvybinių ženklų ir galimų šalutinių poveikių monitoravimą nuskausminimo metu, procedūrinės sedacijos ir analgezijos atlikimą, įskaitant sąmoningą sedaciją, periferinių nervų blokadas malšinant ūmų skausmą ar gydomosioms bei diagnostinėms procedūroms atlikti;

18.2. ausų, nosies, gerklės ligų procedūras: priekinę rinoskopiją, nosies tamponadą, burnaryklės ir gerklų apžiūrą, otoskopiją, svetimkūnio pašalinimą iš kvėpavimo takų, tracheostominio vamzdelio įvedimą ir pakeitimą;

18.3. diagnostines procedūras: elektrokardiogramos interpretavimą, tinkamą laboratorinių tyrimų vertinimą ir interpretavimą, tinkamą indikavimą ir pagrindimą atlikti radiologinius tyrimus bei jų vertinimą, greitųjų ultragarso protokolų atlikimą ir vertinimą;

18.4. nuotolinės medicinos ir telemedicinos paslaugų taikymą;

18.5. gastroenterologines procedūras: nazogastrinio vamzdelio įvedimą, skrandžio plovimą, peritoninį lavažą, pilvo išvaržos redukciją, pilvo ertmės paracentezę, intraabdominalinio slėgio matavimą, proktoskopiją;

18.6. paciento priežiūros ir higienos procedūras: paciento ir aplinkos dekontaminaciją, paciento izoliaciją ir personalo apsaugą;

18.7. pradinį ir specializuotą gaivinimą pagal galiojančius teisės aktus ir patvirtintas Europos Sąjungoje gaivinimo gaires;

18.8. kraujotakos ir širdies veiklos palaikymo procedūras: skysčių terapiją, įskaitant kraujo ir jo produktų skyrimą, vazoaktyvių medžiagų skyrimą, elektrokardiogramos ir kraujotakos vertinimą, defibriliaciją, kardioversiją, širdies stimuliaciją, skubią perikardocentezę, periferinės venos, arterijos, centrinės venos, kaulų čiulpų punktavimą ir kateterizavimą, ekstrakorporinių kraujotakos palaikymo priemonių taikymą, intraaortinę balioninę kontrapulsaciją;

18.9. kvėpavimo takų valdymo ir ventiliacijos procedūras: kvėpavimo takų atvėrimą ir palaikymą esant skubioms būklėms, endotrachėjinę intubaciją, alternatyvių kvėpavimų takų praeinamumo užtikrinimo priemonių (laringinės kaukės, kitų viršgerklių įtaisų) taikymą, punkcinę

ir chirurginę krikotirotomiją, punkcinę tracheostomiją, sudėtingų kvėpavimo takų valdymą, greitos sekos intubaciją, kvėpavimo ir ventiliacijos vertinimą, deguonies terapiją, kraujo dujų analizę, pulsoksimetriją ir kapnografiją, ventiliavimą kvėpavimo maišu, torakocentezę, pleuros ertmės drenažą, neinvazinę dirbtinę plaučių ventiliaciją, invazinę dirbtinę plaučių ventiliaciją;

18.10. paciento transportavimo procedūras: telekomunikacijų ir telemedicinos procedūras, greitosios medicinos pagalbos transporto priemonės parengimą, specifinių gydymo ir stebėjimo aspektų pervežant ligonį taikymą;

18.11. akušerines ir ginekologines procedūras: gimdymo priėmimą, makšties tyrimą naudojant skėtiklius, seksualinės prievartos vertinimą;

18.12. procedūras, atliekamas neurologijos srityje: sąmonės būklės vertinimą, židininės neurologinės simptomatikos vertinimą, fundoskopiją, juosmeninio stuburo kanalo punkciją, neurologinių tyrimų interpretavimą;

18.13. procedūras, atliekamas oftalmologijos srityje: svetimkūnio iš akies pašalinimą, plyšinės lempos naudojimą, lateralinę kantotomiją;

18.14. raumenų, sąnarių, kaulų, sausgyslių procedūras: aseptinę sąnarinio tarpo aspiraciją, lūžio imobilizaciją, sąnarinių išnirimų atstatymą, galūnių ir stuburo imobilizaciją, tvarstymą, kompartmento sindromo gydymą, fasciotomiją;

18.15. temperatūros kontrolės procedūras: kūno temperatūros matavimą ir palaikymą, išorinių ir vidinių kūno aušinimo metodų taikymą, šildymo būdų taikymą;

18.16. urogenitalinės sistemos procedūras: šlapimo pūslės kateterizaciją, suprapubinę cistostomiją, sėklidžių apsisukimo redukciją;

18.17. žaizdų tvarkymą: absceso atvėrimą ir drenažą, aseptikos taisyklių taikymą, žaizdų ir minkštųjų audinių sužalojimų gydymą, žaizdų plovimą ir pirminį chirurginį žaizdų sutvarkymą;

18.18. palaikyti potencialaus organų donoro gyvybines funkcijas;

18.19. taikyti trumpalaikius intensyviosios terapijos metodus.

VIII SKYRIUS
ATSAKOMYBĖ

19. Skubiosios medicinos gydytojas už padarytas klaidas, aplaidumą, netinkamą jam priskirtų funkcijų vykdymą ar bioetikos reikalavimų pažeidimą, taip pat už kompetencijos viršijimą atsako Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

_____